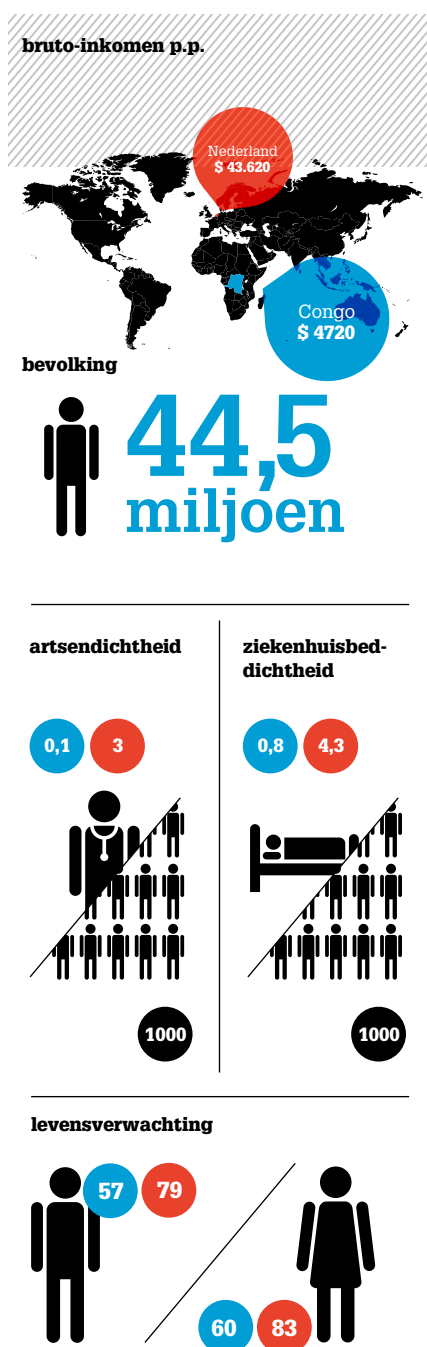


TWIJFELS BIJ DE 'VOORUITGANG' IN HET REGENWOUD

Op de hoorns van een buffel



Nu 'de beschaving' oprukt in de binnenlanden van Congo kruisen mens en dier vaker elkaars pad. Dat loopt niet altijd goed af, zo ziet tropenarts Marianne Reimert in haar ziekenhuis.

De dag begint al slecht; bij aankomst in het ziekenhuis hoor ik dat de man met tetanus is overleden, evenals twee kinderen met malaria en ernstige bloedarmoede. Een van de kindjes kwam twee dagen geleden 's nachts aan, nadat de moeder een dag eerder opname had geweigerd. Het andere kindje was door de ouders in eerste instantie meegenomen naar de kerk. Na drie dagen besloten ze toch naar het ziekenhuis te komen, waar het kindje vijftien minuten na aankomst overleed. Zelfs na drie jaar in Congo, waar religie en tovenarij een grote rol spelen in het verklaren van ziektes, begrijp ik niet waarom ouders met een doodziek kind ervoor kiezen het ziekenhuis als allerlaatste redmiddel te zien.

Aanval

Na een lange dag van twaalf uur werken, hoopte ik dat ik even zou kunnen uitrusten. Helaas, enkele uren later gaat mijn telefoon; de politie is in het ziekenhuis omdat er een lijk is gevonden honderd kilometer verderop in het oerwoud – waarschijnlijk iemand die overleden is na een aanval van een wild dier. Ze willen graag dat een verpleegkundige met hen meegaat om ter plekke het lijk te bekijken. Nadat ik heb gevraagd of ze zeker weten dat de persoon dood is en of er geen verdenking op ebola bestaat, geef ik door dat het wel tot de ochtend kan

wachten. Of ze kunnen het lijk meenemen naar het ziekenhuis. Drie uur later gaat de telefoon weer; de man is aangekomen in het ziekenhuis en blijkt nog te leven. De verbinding is slecht; ik versta dat zijn testikels blootliggen na een aanval van een buffel. Bij aankomst in het ziekenhuis blijkt het niet om zijn testikels te gaan maar om zijn intestins, zijn darmen. De ecogarde die hem had gevonden, had gezien dat zijn darmen uit zijn buik hingen, maar had niet de moeite genomen om hem van dichtbij te bekijken. Ironisch genoeg was dat dezelfde fout die de gewonde zelf had gemaakt. De buffel die hij dacht gedood te hebben, bleek nog in staat zijn hoorns in zijn buik te duwen en hem enkele meters mee te sleuren. De man is goed aanspreekbaar. Iemand had een doek over zijn darmen gewikkeld en zo heeft hij een aantal uren langs de kant van de weg gelegen. Hij heeft twee perforaties van een aantal centimeters in zijn onderbuik en een grote diepe wond in zijn gezicht, maar verder is hij in een uitstekende conditie. Na een dosis antibiotica en twee liter

Het regenwoud wordt steeds toegankelijker



Ringer zijn we op het operatieblok meer dan een uur bezig alle grassprietten, zand en zaadjes van zijn darmen af te pellen waarna een laparotomie volgt om de rest van zijn buik te bekijken. Wonderbaarlijk genoeg is er geen enkele perforatie en na flink spoelen van de buik sluiten we de wonden.

Ik kijk op de klok, misschien ben ik nog net op tijd thuis om met de kinderen te ontbijten. Maar eerst nog vlug even langs het kindje met mazelen dat als complicatie een ernstige longontsteking heeft ontwikkeld. Ze is nog aan de zuurstof maar gaat het wel redden.

Thuis knuffel ik mijn kinderen en leg uit dat dokters soms 's nachts moeten werken. Mijn zoontje geeft me het wijze advies dat ik dan maar overdag moet slapen. Ik hoop dat mijn collega vandaag terugkomt van zijn missie in de hoofdstad zodat ik het advies van mijn zoon kan opvolgen.

Stropen

Sinds 2012 werk ik in het ziekenhuis in Pokola, midden in het regenwoud van Congo-Brazzaville. Het ziekenhuis is eigendom van het houtkapbedrijf Congo-laise Industrielle des Bois (CIB) en toegankelijk voor de 24.000 inwoners van de bosbouwconcessie. Daarnaast behandelen we patiënten die zijn verwezen door het staatsziekenhuis vijftig kilometer verderop en door de ziekenhuizen van

de omliggende houtkapbedrijven. De gewonde man illustreert wat er kan gebeuren als mens en dier elkaar ontmoeten in het regenwoud dat steeds toegankelijker wordt. De concessie van CIB grenst aan een gebied beheerd door een natuurbeschermingsorganisatie. Samen met CIB en de overheid hebben zij ecogardes aangesteld om stropen tegen te gaan. Door de aanleg van nieuwe wegen en de toenemende behoefte aan voedsel door de bevolkingsgroei, wordt stropen een steeds groter probleem. Jagen mag, maar alleen op bepaalde diersoorten en tijdens vastgelegde periodes. Het is een goedbedoeld systeem, maar in de praktijk werkt het helaas niet altijd optimaal. Bescherming van flora en fauna gaat niet altijd samen met bescherming van mensen. Naast wonden veroorzaakt door gorilla's, buffels of ander wild zien mijn collega en ik ook (schot)wonden bij mensen die claimen aangevallen te zijn – soms zonder waarschuwing – door de beschermers van het wild; de ecogardes. Ondertussen wordt het bos steeds toegankelijker door de aanleg van nieuwe wegen. Op dit moment wordt er een weg gebouwd om een doorgangsroute te creëren van de Democratische Republiek Congo tot aan de Centraal Afrikaanse Republiek.¹ Vooruitgang heet dit en zo ziet het merendeel van de bewoners het ook. Ik heb mijn twijfels en maak me zorgen om dit prachtige natuurgebied waar mensen en dieren nog leven zoals honderden jaren geleden.

Overheid

De vooruitgang is niet gelijk verdeeld. Ik denk aan de pygmeeën, de oorspronke-

lijke bewoners van het bos, die in contact komen met de 'moderne wereld' met al zijn nadelen. Aan de verspreiding van hiv door de vrachtwagenchauffeurs die stoppen in de dorpen langs de weg, terwijl onze voorraad aidsremmers die sporadisch door de overheid wordt bijgevuld, weer eens op is. Ik denk aan de toename van het stropen.

Misschien komt de weg er wel nooit, de Congolese overheid haalt 75 procent van haar inkomsten uit de verkoop van olie.² Omdat de prijs van een vat olie is gehalveerd, heeft de staat 37 procent minder inkomsten. De president garandeert dat dit geen gevolgen heeft voor de geplande projecten, maar dit lijkt onwaarschijnlijk. De praktijk is dat de overheid aannemers niet meer betaalt en veel werkzaamheden stilliggen. Bedrijven kunnen hun werknemers niet meer betalen. Zou dit gevolgen hebben voor de zittende regering? Volgend jaar zijn er verkiezingen. De president moet eigenlijk aftreden omdat hij zijn grondwettelijk vastgelegde maximum van twee regeringsperiodes erop heeft zitten. Maar men is druk doende om de grondwet aan te passen.

En de patiënt? Die is sterk, geen post-operatieve ileus, geen infectie en na een week loopt hij het ziekenhuis uit met het advies uit de buurt van buffels te blijven. ■

web

Bekijk onze online wereldkaart met locaties waar artsen werkzaam zijn en lees hun verhalen. Ga naar medischcontact.nl/overdegrens.

De voetnoten vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen